

वनस्पति सम्बन्धी शिक्षा दिने गरेका छौं

आज चैत २९ गते २४ औं वनस्पति दिवस मनाइदैछ। देशभर ७ जिल्लामा वनस्पति अनुसन्धान केन्द्र रहेको छ, भने ११ वटा सात्रे वनस्पति उद्यान रहेका छन्। मकवानपुर जिल्लामा मात्रै ३ वटा वनस्पति उद्यान छ। वनस्पति दिवसकै अवसरमा वनस्पति अनुसन्धान केन्द्र मकवानपुरका प्रमुख रघुराम पराजीलालासँग समृद्ध समाज दैनिकका सम्पादक सुरेश श्रेष्ठले गर्नुभएको कुराकानीको सम्पादित अंशः

समाज: यो वर्ष वनस्पति दिवसको अवसरमा मकवानपुरमा के गरिएछ?

पराजीला: वनस्पति विभागको ६३ औं वार्षिकोत्सव तथा २४ औं वनस्पति दिवसको सन्दर्भमा वनस्पति अनुसन्धान केन्द्र मकवानपुरले तीन दिवसीय कार्यक्रम गरी मनाउँदैछ। मकवानपुरमा रहेका विज्ञान विषयमा स्नातक तह पढाई हुने क्याम्पसबाट विद्यार्थीलाई आह्वान गरेर वनस्पति दिवसको नारा 'जलवायु परिवर्तन एक चुनौती: समाधानको लागि वनस्पति' मा केन्द्रित भएर सचेतनामूलक वक्तृत्वकला प्रतियोगिता आयोजना गर्न्हो। चैत २८ गते देखि ३० गते सम्म तीनवटा वनस्पति उद्यानमा दीपावली गर्ने, वृक्षोपण गर्ने, वनस्पति उद्यान परिसरमा सरसफाई गर्ने र वनस्पति उद्यानमा अवलोकन गर्न आउनेलाई वनस्पतिसम्बन्धी सचेतना फैलाउने काम गर्न्हो। र मिडियावाट जनचेतना फैलाउने र यससम्बन्धी जानकारी दिने तयारी गरेका छौं।

समाज: वनस्पतिको विषयमा आम मानिसमा रहेको धारणा करतो छ? तपाईंहरुले के कुरागा आम मानिसले ध्यान दिनुपर्छ भन्ने सुझाव दिनुहुन्छ?

पराजीला: जन्मदेखि मृत्युसम्म जित पनि आवश्यकता छन्, यी सबै वनस्पतिमा प्रत्यक्ष-अप्रत्यक्ष निर्भर रहेकै हुन्छ। वनस्पति भनेको बोटिवाहारु हो। यसको बहुआयामिक महत्व छ। त्यससँग सम्बन्धित कार्यालय वनस्पति अनुसन्धान केन्द्र हो। यो कार्यालयले गर्ने गतिविधिहरु आम मानिससँग सेवा लिने-दिने हिसाबले गरिएको हुन्नै। त्यसैले वनस्पति अनुसन्धान केन्द्र केहीका लागि नौलो हुनसक्छ, तर जडिबुटीसम्बन्धी चासो राख्ने समुदायहरूलाई तालिम दिने गरेका छौं। मकवानपुरमा तीनवटा वनस्पति उद्यानहरु छन्: वृद्धावन वनस्पति उद्यान हेटौडा, पर्वतीय वनस्पति उद्यान दामन र दिल्लु वनस्पति उद्यान। त्यसमध्ये दुर्घटा वनस्पति उद्यानमा प्रवेश शुल्क लिने गरेको छ। सरकारलाई वन राजस्वको रूपमा गत असारदेखि यता करिब दुई लाख राजस्व संकलन भएको छ।

कृषि क्रान्तिको...

हुन सकेन। नीति तथा कार्यक्रममा कृषिलाई पहिलो प्राथमिकतामा राखिएन्छ, तर बजेट विनियोजनको समयमा यसलाई वास्ता गरिन्न। वार्षिक बजेटमा कृषिका लागि उही २/३ प्रतिशत बजेट विनियोजन गरिन्छ। यसले कृषिलाई अपमान गरिरहेको छ। हरेक पटकको सरकारले कृषि क्रान्तिको बखान मात्रै गर्दछ। किसानको समस्या बुझ्ने र त्यसलाई सम्बोधन गर्ने चेष्टा गर्दैन। यसले गर्दा किसानका लागि पनि सरकार छ भन्ने आभास किसानले पाउन सकेन्।

सरकारले क्रान्तिकारी प्रश्न दियो।

मुलुकमा सहानुभूति कसर उद्योगले पाउँछ तर कृषिले पाउँदैन। कमिसनको संस्कारले अर्थतन्त्रमा कसको बढी योगदान छ भन्ने कुरालाई देखेन। आधीनीकीकरण, यान्त्रिकीकरण र व्यवसायीकरण सरकारको भाषणमा मात्र सीमित छ। सरकारले चाहेको बेला न कुनै परामर्श दिन्छ, न खेत जोले ट्याक्टर दिन्छ, न त उत्पादित वस्तुका लागि बजार व्यवस्थापन नै गरि दिन्छ। यसले अवस्थामा किसानले जीवनमा उन्नति र प्रगतिको अपेक्षा गर्नु व्यर्थ छ। यो समस्याको मूल कारण विचौलिया र तिनै विचौलियासँग सरकार र कर्मचारीहरूको मिलेमतोबाट गरिने व्यवहार हो।

कृषिको अवस्था दिनानुदिन खस्किए गएकाले कृषि पेसावाट जीवननिर्वाह मात्रै हुने, उन्नति र प्रगति नहुने भएपछि किसानहरु

कृषि छाडेर अरु पेसामा लाग्दै गएका छन्। ठूलो संख्या त खाडी मुलुकतिरै गइरहेको छ। सरकारले कृषिमा अनुदानको नीति त अगालेको छ। तर, त्यो न्यून अनुदान नीतिले वास्तविक किसानहरू लाभान्वित हुन सकेका छैनन्। त्यस्तो अनुदान केही ठूला र पहुँचवाला किसान र लालपुँजी खलीमा बोकेर हिँड्ने गैरिकासानले पाएका छन्। सरकारले वास्तविक किसान पहिचान गर्ने सकेको छैन। यसले किसानहरूलाई विस्थापनको स्थितिमा पुर्याएको छ।

समस्या न्यूनीकरण कसरी हुन सक्छ?

अबका दिनमा कृषि व्यवस्थापनको जिम्मा सरकारले स्थानीय सरकारलाई दिनुपर्छ। सीमित स्थानीय सहकारीहरूलाई कृषिमा आबद्ध गरेर कृषि उत्पादनको बजार व्यवस्थापनमा परिचालन गर्न सम्पुर्छ। यसले विचौलियाको विगतिवारीलाई नियन्त्रण गर्न मद्दत पुर्याउँदै। किसानको उत्पादनको मूल्य तोक्ने अधिकार किसानलाई दिई सरकारको प्रभावकारी पहलको निरन्तरता आवश्यक छ। आयातावाट उठ्ने राजस्वबाट सरकार खुसी हुने होइन, निर्यात प्रवर्द्धनमा खुसी हुनुपर्छ।

आफै देशको कृषिको पतनले परनिर्भरता बढेको र अर्थतन्त्रमा जोखिम बढेको प्रति सरकार सजग हुनुपर्छ। नीति तथा कार्यक्रम धोणाणा गर्दा राष्ट्रिय अर्थतन्त्रमा कृषिको योगदान सर्वाधिक रहेकोमा गौरव मान्यपर्छ। कृषि बजेट विनियोजनमा कृषिलाई पहिलो प्राथमिकता

रघुराम पराजीला, प्रमुख
वनस्पति अनुसन्धान केन्द्र मकवानपुर

समाज: अहिले जडिबुटीजन्य खेती र त्यावाचिक लाभको हिसाबले कति अनुकूल छ, कति जटिलता छन्?

पराजीला: भूगोलअनुसार फरक रहन्छ, कुन भूगोलमा गर्दैछौं? कून प्रजाति गर्दैछौं? कस्तो ठाउँमा गर्दैछौं? विशेषगरी कून जडिबुटी, कहाँ खेती गर्दौं, अनि प्रशोधन गर्ने क्षमता छ कि छैन, हामीले कच्चा बेच्न भन्दा कै प्रशोधन गरेर बेच्न सम्भव भने केही मूल्य बढी हुन्छ र लाभ हुन्छ।

समाज: वनस्पति अनुसन्धान केन्द्रको प्रमुखको रूपमा रहनुहुँदा आम मानिसले वनस्पतिको बारेमा आधारभूत तरिकाले बुझ्नुपर्ने खास कुरा के गर्नुहुन्छ?

पराजीला: वनस्पतिको बारेमा यसको उपयोग गर्नुपर्छ, संरक्षण र बढोत्तरी गर्नुपर्छ। यसले भू-उपयोग पनि हुन्छ, माटोको संरक्षण पनि हुन्छ र हाम्रो वैकल्पिक श्रोतको रूपमा पनि विकास हुन्छ भन्ने बुझ्नुपर्छ।

समाज: वनस्पति अनुसन्धान केन्द्रले गत वर्षमा गरेको उल्लेखनीय कार्य को-को ढेर्ख्युहुन्छ?

पराजीला: वनस्पति केन्द्र अन्तर्गत, तीनवटा उद्यानहरूको व्यवस्थापन नसरी, विरुद्ध उत्पादन, वार्षिक लक्ष्य तोकिएका प्रजाति र संख्यावर्गमैजिमको कार्यसम्पादन, उठेको राजस्व दाखिला गर्ने, यसलाई दुरुपयोग हुन नदिने र अवलोकन गर्न आउनेलाई वनस्पतिसम्बन्धी शिक्षा दिने गरेका छौं।

समाज: वनस्पति अनुसन्धान केन्द्रले गत वर्षमा गरेको उल्लेखनीय कार्य को-को ढेर्ख्युहुन्छ?

पराजीला: वनस्पति केन्द्र अन्तर्गत, तीनवटा उद्यानहरूको व्यवस्थापन नसरी, विरुद्ध उत्पादन, वार्षिक लक्ष्य तोकिएका प्रजाति र संख्यावर्गमैजिमको कार्यसम्पादन, उठेको राजस्व दाखिला गर्ने, यसलाई दुरुपयोग हुन नदिने र अवलोकन गर्न आउनेलाई वनस्पतिसम्बन्धी शिक्षा दिने गरेका छौं।

प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षणको प्रतिवेदन तयारी सम्बन्धी सार्वजनिक सूचना

(सूचना प्रकाशित मिति: २०७९/१२/२९ गते)

प्रस्तावित थाहा नगरपालिका भित्र पनि गहिरी गाउँमोड राम्चे बतासे लाप्चिखोला बडा कार्यालय स्मार्ट सडक (बडा नम्बर ७), नागछेडा हार्गार्दी सडक तथा अन्य सडक खण्ड (बडा नम्बर ११, जम्मा २० कि.मि.) स्तरउन्नतिको प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षणको प्रतिवेदन तयारी सम्बन्धी सार्वजनिक सूचना

वागमती प्रदेश, मकवानपुर जिल्ला थाहा नगरपालिका निम्न विभागमा प्रकाशित प्रस्ताव कार्यान्वयन गर्न लाग्नेको छ।

प्रस्तावको नाम र ठेगाना	थाहा नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय इन्द्रायणी चौर मकवानपुर वागमती प्रदेश नेपाल सम्पर्क फोन नं: ०५७-४०००५६ इमेल: thahamunicipality@gmail.com
प्रस्तावको व्याहोरा	थाहा नगरपालिका भित्र पनि गहिरी गाउँमोड राम्चे बतासे लाप्चिखोला बडा कार्यालय स्मार्ट सडक (बडा नम्बर ७), नागछेडा हार्गार्दी सडक तथा अन्य सडक खण्ड (बडा नम्बर ११, जम्मा २० कि.मि.) को स्तरउन्नति
प्रभाव पनि सक्ति जिल्ला/नपा	थाहा नगरपालिका बडा

उपमेयरकप भलिबल प्रतियोगिता पुरुषतर्फ फाइनलमा ११ र १९, महिलातर्फ ९ र १९ नं. वडा भिड्ने

समाज संवाददाता

हेटौडा: उपमेयर कप भलिबल प्रतियोगिताको उपाधिका लागि पुरुषतर्फ वडा नम्बर ११ र १९, महिलातर्फ वडा नम्बर ९ र १९ भिड्ने भएको छ। फाइनल खेल आज बुधबार हेटौडा-१२, पदमपोखरीस्थित बुद्ध माविको भलिबल कोर्टमा हुनेछ।

मंगलबार भएको पुरुषतर्फको सेमीफाइनल खेलमा ११ नम्बर वडाले ५ नम्बर वडालाई २५-१८, २५-२०, वडा नम्बर ११ र १९ भिड्ने भएको छ।

यस्तै महिलातर्फको अर्को सेमीफाइनल खेलको पहिलो सेट पनि उत्तिकै प्रतिस्पर्धात्मक रह्यो। १४ नम्बर वडासँग पहिलो सेट ३१-२९ ले आफ्नो पक्षमा पारेको ९ नम्बर वडाले दोस्रो र तेस्रो सेट २५-१५ र २५-२१ ले आफ्नो पक्षमा पार्दै फाइनल प्रवेश गरेको छ। प्रतियोगितामा पुरुषतर्फ १० वटा टिम र महिलातर्फ ९ वटा टिमको सहभागिता रहेको थियो। पाँचौ संस्करणको उपमेयर कप महिला तथा पुरुष भलिबल प्रतियोगितामा महिला र पुरुष द्वितीयतर्फका प्रथम, द्वितीय र तृतीय हुने टिमले क्रमशः ५० हजार रुपैयाँ, ३० हजार रुपैयाँ र १० हजार रुपैयाँ प्राप्त गर्नेछ। प्रतियोगिताको सर्वोच्चतर्फ खेलाईलाई २ हजार ५ सय र वडालाई ३-१ को सेटमा पराजित राखै फाइनल प्रवेश गरेको हो। अत्यन्त प्रतिस्पर्धी बनेको पहिलो सेट ३०-२८ ले आफ्नो पक्षमा पारेको ९ नम्बर वडाले दोस्रो सेट २१-२५ मा १७ नम्बर वडालाई ५ सय रुपैयाँ प्रदान गरिने छ।

नर्यां वर्षमा हेटौडामा दौड प्रतियोगिता प्रथम हुनेले ५० हजार पाउने

समाज संवाददाता

हेटौडा: नर्यां वर्ष २०८० को अवसरमा खुला दौड प्रतियोगिता हुने भएको छ। हेटौडा उपमहानगरपालिकाको आयोजनामा हुने दौड प्रतियोगिता ५ किलोमिटर दूरीको हुनेछ।

वैशाख ३ गते आइतबार विहान हुने प्रतियोगितामा १८ वर्षदेखि ४० वर्ष उमेर समूहका व्यक्ति सहभागी हुने

सम्भेदन्। दौड प्रतियोगितामा प्रथम हुने खेलाईले नगद ५० हजार रुपैयाँ, द्वितीय हुनेलाई नगद ३० हजार रुपैयाँ, तृतीय हुनेलाई नगद २० हजार रुपैयाँ र उत्कृष्ट दुइजना खेलाईलाई २ हजार ५ सय र वडालाई ३-१ को सेटमा पराजित राखै फाइनल प्रवेश गरेको हो। अत्यन्त प्रतिस्पर्धी बनेको पहिलो सेट ३०-२८ ले आफ्नो पक्षमा पारेको ९ नम्बर वडाले ५ सय रुपैयाँ प्रदान गरिने छ।

मार्कुमा अस्थायी प्रहरी चौकी उद्घाटन

समाज संवाददाता

हेटौडा: मकवानपुरको इन्द्रसरोवर गाउँपालिका-१, मार्डुमा अस्थायी प्रहरी चौकी उद्घाटन भएको छ। गाउँपालिकाका अध्यक्ष देवकृष्ण पुडासैनी र मकवानपुर जिल्लाका प्रमुख जिल्ला अधिकारी राजन्द्रेव पाण्डेले चौकीको संयुक्तस्थितमा उद्घाटन गर्नुभएको जिल्ला प्रहरी कार्यालय मकवानपुरका प्रवक्ता टेक्कबादुर कार्किले बताउन्थयो।

स्थानीयको माग र प्रमुख जिल्ला अधिकारीको सहकार्यमा चौकी स्थापना भएको हो। चौकीको लागि गाउँपालिकाले भवनको भाडा व्यवस्थापन गर्ने कार्किले बताउन्थयो। उक्त चौकीमा ५ जना सुरक्षाकर्मी खटाइएको छ।

मकवानपुरमा १५ वटा अस्थायी चौकी रहेको छ। जिल्लामा ७ सय ७७ जना प्रहरीको दरबन्दी रहेको मा मकवानपुरको जनसंख्याअनुसार प्रहरीको दर बन्दी थेरै भएको कार्किको भनाइ छ। अस्थायी चौकीमा १० जनाको संख्यामा प्रहरी खटाउनुपर्ने र मकवानपुरमा अझै १५० जना थप प्रहरी आवश्यक रहेको कार्किले बताउन्थयो।

उद्घाटनमा मकवानपुरका प्रहरी प्रमुख प्रहरी उपरीक्षक बामदेव गौतम, सप्तस्त्र प्रहरी बलका प्रहरी उपरीक्षक अनिल कार्की, नेपाली सेना सुपारेटर व्यारेका प्रमुख सेनानी गोविन्दराज चिमिरेलायातका जनप्रतिनिधिको उपरिथित थियो।

४० जनाले रक्तदान गरे

समाज संवाददाता

हेटौडा: नेपाल रेडक्रस सोसाइटी इन्द्रसरोवर उपसाखाको आयोजनामा मंगलबार रक्तदान कार्यक्रम भएको छ। कार्यक्रममा ४० जनाले रक्तदान गरेको रक्तसञ्चार केन्द्र हेटौडाका प्राविधिक किशोर सापकोटाले जानकारी दिनुभएको छ।

इन्द्रसरोवर गाउँपालिका-४, फाखेलस्थित कलिका माविमा रक्तदान कार्यक्रम भएको हो। रक्तसञ्चार केन्द्रमा मागअनुसार वितरण गर्नका लागि रगत पर्याप्त रहेको प्राविधिक सापकोटाले जानकारी दिनुभएको छ। चैत महिनाको तेस्रो सातारेखि नियमित रक्तदान कार्यक्रम भइरहेको छ। चैत महिनाको पहिलो दुई साता रक्तदान कार्यक्रम नहुँदा रगतका अभाव भएको थियो।

दोलखा र सिन्धुपाल्चोकमा २ जनाको गृह्य

समाज संवाददाता

हेटौडा: दोलखा र सिन्धुपाल्चोक जिल्लामा दुइजनाको मृत्यु भएको छ। दोलखा जिल्लाको भिमेश्वर नगरपालिका-६, सात दोबाटोमा रामेश्वर जिल्लाको धोरी गाउँपालिका-२ का ४० वर्षीय तेज बहादुर थापाको मृत्यु भएको छ।

स्थानीय चाँदी होटलमा सोमबार विहान ६ बजे अचानक बेहोस भएका थापालाई उपचारका लागि रोला अस्पताल लागिएकोमा उपचारको क्रममा विहान १० बजे डाक्टरले मृत धोपणा गरेको प्रहरीले जानकारी दिएको छ। यस्तै, सिन्धुपाल्चोक जिल्लाको बाह्रविसे नगरपालिका-६ वसेरीमा एकजना पुरुषको शव फेला परेको छ। सोमबार वसेरीको भोटेकोशी नदिमा शव बरामद भएको हो। सडीगालिसको अवस्थाको शव सनाखत हुन नसकेको बागमती प्रदेश प्रहरी कार्यालय हेटौडाले जानकारी दिएको छ।

स्थापना दिवसमा विविध कार्यक्रम

समाज संवाददाता

हेटौडा: मकवानपुरको मकवानपुरगढी गाउँपालिका-३, मकान्चलीस्थित जागरण बचत तथा ऋग्न सहकारी संस्था लिमिटेडले २४ औं स्थापना दिवस विविध कार्यक्रम गरी मनाएको छ।

कार्यक्रमको अन्तिम दिन मंगलबार दुई जना जेठ नागरिकलाई सम्मान गरेको छ। ७० वर्ष माथिका शेयर सदस्य मिट्टेवी हुमागाई र गोमा डेटेलाई नगद एक-एक हजार, सम्मानपत्र र ग्रन्तीको जागरण गरी सहकारीको स्थापना दिवस मनाइएको सहकारीको व्यवस्थापक मेनुका दहाले जानकारी दिनुभएको छ। स्थापना दिवसको अवसरमा सहकारीले रक्तदान कार्यक्रमको पनि आयोजना गरेको थियो।

हर्नामाडी डीप बोरिङ बोर्डलाई हस्तान्तरण

समाज संवाददाता

हेटौडा-१८, ठुलोदमारमा संचालित हर्नामाडी डीप बोरिङ हेटौडा खानेपानी व्यवस्थापन बोर्डका अध्यक्ष प्रताप विष्टले अहिले बोर्डमार्फत २३ हजार भन्दा बढी धारा वितरण गरी खानेपानी वितरण गर्दै आएको बताउनुभयो। बोर्डले नगर भित्रका साना-साना खानेपानी उपभोक्ता समितिहरू बोर्डमा गाभिन प्रेरित भएको उहाँको भनाइ थियो। आगामी दिनमा हर्नामाडीमा खानेपानीको समस्या आउन नदिने बताउनुहुँदै बोर्डका अध्यक्ष विष्टले दावी गर्नुभएको छ। बोर्डमार्फत १० हजार लिटर पानी निश्चल लिटर खानेपानी व्यवस्थापन बोर्डलाई हस्तान्तरण गरिएको छ। मंगलबार विहान हेटौडा खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समितिका अध्यक्ष रामकृष्ण बानियाँ र खानेपानी व्यवस्थापन बोर्डका अध्यक्ष प्रतिवर्षीच सम्भालौतापत्र आदानप्रदान गरी खानेपानी आयोजना हस्तान्तरण गरिएको हो।

नगर उपम्रुख राजेश बानियाँले निम्न वर्गका मानिसलाई सहजताका लागि नगरपालिकाले १० हजार लिटर खानेपानी निश्चल दिने निर्णय भएको बताउनुभयो। खानेपानी बोर्ड हेटौडा उपमहानगरपालिकाको नै रहेको बताउनुहुँदै नगरवासीलाई खानेपानीमा समस्या आउन नदिने उहाँले स्पष्ट पार्नुभएको छ।

सामुदायिक वन उपभोक्ता महासंघ इन्द्रसरोवर अध्यक्षमा गौतम

समाज संवाददाता

हेटौडा: सामुदायिक वन उपभोक्ता महासंघ इन्द्रसरोवर गाउँपालिकाको अध्यक्षमा सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिका अध्यक्ष राजेश बानियाँको प्रमुख आतिथ्यमा हानामाडीमा खानेपानीको समस्या आउन रहनुभएको छ। मंगलबार भएको अधिवेशनले उपभोक्ता समिति व्यवस्थापन भएको सामुदायिक वन उपभोक्ता भानुसंघ अध्यक्ष चौलामाईले जानकारी दिएको छ। सामुदायिक वन उपभोक्ता महासंघको महासंघको महाधिकारी अधिवेशन भएको छ।

हेटौडा उपमहानगरपालिका वडा नं. १० कार्यालय र आँचल साहित्य कला पुञ्ज मकवानपुरको आयोजनामा २०८० वैशाख ५ गते पारिजात स्मृति दिवसको सन्दर्भमा 'पारिजात' विषयक खुला कविता प्रतियोगिता आयोजना गर्न लागेकाले सो कविता प्रतियोगितामा भाग लिन इच्छुक कविहरूले क